

Cuprins

Partea întâi	9
Partea a doua	321
Partea a treia	437
Partea a patra	521
Partea a cincea	553
Note la <i>Ada</i> de Vivian Darkbloom	577

VLADIMIR NABOKOV

*Ada sau
ardoarea*

O cronică de familie

Traducere din limba engleză
de Horia Florian Popescu

POLIROM
2019

„*Un moment*“, a adăugat Van. „Sunt foarte curios să știu – asta s-ar putea lămuri într-o clipită după copacul ăla – ce ești tu, băiat de grajd sau fată de hogoac?“

Mesagerul n-a replicat și a fost condus de Bout, care chicotea. Un mic țipăt ascuțit, venit de după dafinii care ascundeau plecarea lor, sugeră o ciupitură necuviincioasă.

Era greu de stabilit dacă misiva stângace și pretențioasă fusese dictată de teama că plecarea contelui peste mări, ca să lupte pentru țara sa, ar putea fi interpretată ca o eschivare de la alte obligații, mai personale, sau dacă esența ei conciliantă îi fusese cerută lui Percy de vreo anumită persoană – poate o femeie (de pildă mama lui, născută Praskovia Lanskoï). Oricum, onoarea lui Van n-a avut de suferit. S-a dus șchiopătând la cea mai apropiată pubelă și, după ce a ars scrisoarea cu plicul ei albastru cu blazon, și-a alungat incidentul din minte, remarcând doar că acum cel puțin Ada nu va mai fi hărțuită de atențiile individului.

Ea s-a întors după-amiaza târziu – fără unguent, slavă Domnului! El încă trândăvea în hamacul atârnat foarte jos și părea mai degrabă abandonat și îmbufnat, dar, după ce și-a aruncat privirile în jur (cu mai multă grație firească decât mesagerul cu plete castanii), ea și-a ridicat voalul, a ingenuncheat lângă el și l-a alinat.

Două zile mai târziu, când a fulgerat (o imagine veche, menită să sugereze amintirea fulgerătoare a unui vechi fânar), Van și-a dat seama că fulgerul aducea laolaltă, într-o confruntare lividă, doi martori tainici. Ei stăruiau în mintea lui din prima zi a întoarcerii fatidice la Ardis. Unul murmură, fără să-l privească în ochi, că Percy de Prey era doar un partener de dans, un curtezan neînsemnat, și așa avea să fie întotdeauna; celălalt insinua întruna, cu insistență spectrală, că un necaz necunoscut amenința încă însăși sănătatea psihică a amantei palide și necredincioase a lui Van.

În ziua care a precedat cea mai nenorocită zi din viața lui, a constatat că-și poate îndoi genunchiul fără să aibă dureri, dar a făcut greșeala să li se alătore Adei și Lucettei la un prânz improvizat, pe un teren de crochet lăsat de izbeliște de multă vreme, și s-a întors acasă cu greu. Înotul în piscină și o baie de soare i-au priit totuși și durerea

practic îi trecuse când, în căldura domoală a după-amiezii lungi, Ada s-a întors din una dintre „bramburelile“ ei lungi, cum își numea tânăra hoinărelile ei botanice prelungite, rapid și întru câțva cătrănită, fiindcă florula producea de-acum îndeosebi plante obișnuite, foarte cunoscute, și puține exemplare deosebite. Marina, într-un capot somptuos și cu o oglindă ovală, mare, fixată în fața ei, stătea la o masă de toaletă albă scoasă afară, pe gazon, unde o coafa Monsieur Violette de Lyon și Ladore, senil, dar încă făcător de minuni. Era o activitate în aer liber neobișnuită, pe care ea o explica și o scuza prin faptul că și bunicii ei îi plăcuse *qu'on la coiffe au grand air*, astfel încât să facă față zefirilor (așa cum duelistul își întărește brațul hoinărind cu un vătrai în mână).

„E cel mai bun actor al nostru“, a spus ea, arătându-i-l pe Van lui Violette, care l-a confundat cu Pedro și s-a înclinat cu *un air entendu*.

Van aștepta cu nerăbdare să facă o mică plimbare de convalescență cu Ada înainte de a se îmbrăca pentru cină, însă ea i-a spus, în timp ce se lăsa pe un scaun de grădină, că e stoarsă de puteri și murdară și trebuie să se spele pe față și pe picioare și să se pregătească pentru canon – adică să o ajute pe mama ei să-i facă să se simtă bine pe cineștii așteptați să sosească mai târziu, seara.

„L-am văzut în *Sexico*“, a murmurat Monsieur Violette către Marina, ale cărei urechi erau astupate de mâinile lui, în vreme ce el îi schimba poziția capului când într-o direcție, când în alta, și-i urmărea reflectarea în oglindă.

„Nu, s-a făcut târziu“, a mormăit Ada, „și, în plus, i-am promis Lucettei...“

El a insistat, șoptind vehement, deși știa totuși prea bine că era inutil să încerci să-i schimbi hotărârea, îndeosebi când era vorba de dragoste. Dar, în mod inexplicabil și minunat, buimăceala Adei s-a topit și în privirile ei a apărut un licăr de bucurie liniștită, ca și cum înțelesese dintr-odată că se eliberase de o spaimă. Tot astfel, copilul poate privi în spațiu, zâmbind sfios, atunci când își dă seama că visul cel rău s-a terminat sau că ușa rămăsese descuiată și că poate să se scalde nepedepsit în cerul devenit prietenos. Ada și-a eliberat umărul de gentuța pentru plante și, sub privirea

binevoitoare a lui Violette, care îi urmărea peste capul oglindit al Marinei, cei doi s-au îndepărtat și au căutat izolarea relativă a aleii parcului, unde ea îi prezentase cândva jocurile cu umbră-și-strălucire. El a cuprins-o în brațe, a sărutat-o și iar a sărutat-o, ca și cum ea s-ar fi întors dintr-o călătorie lungă și periculoasă. Zâmbetul ei avea o dulceață neașteptată și deosebită. Nu era zâmbetul viclean, demonic, al ardorii amintite sau promise, ci lumina omenească aleasă a fericirii și neputinței. Toate eforturile lor pasionate de bucurie a sexului, de la Fânarul în Flăcări la pârâul Burnberry, nu însemnau nimic în comparație cu acest *zaicik*, acest „strop de soare“ al spiritului zâmbitor. Puloverul ei negru și fusta neagră cu buzunare de șorț și-au pierdut semnificația de „în-doliu-pentru-o-floare-pierdută“, pe care Marina o atașase din capriciu de rochia ei (*nemedleno pereodetsia*, schimb-o imediat!“ strigase ea în oglinda cu ape verzi); în schimb, căpătase farmecul unei uniforme demodate de școlăriță lyaskană. Au stat frunte pe frunte, bronz pe alb, negru pe negru. El îi susținea coatele, ea își plimba degetele flexibile peste clavicula lui și cât de mult „ladora“ el, spunea Van, mireasma brună a părului ei amestecându-se cu tulpini de crini zdrobite și cu țigări turcești și cu istovirea ce vine de la ibovnică. „Nu, nu, te rog!“ a spus ea, trebuie să mă spăl, repede-repede, Ada trebuie să se spele, dar au mai rămas îmbrățișați câteva clipe nemuritoare pe aleea liniștită, bucurându-se, așa cum nu se mai bucuraseră niciodată înainte, de sentimentul „fericiți-pe-vecie“ de la sfârșitul basmelor fără de sfârșit.

E un pasaj frumos, Van. Am să plâng toată noaptea (interpolare de dată recentă).

Când Ada a fost atinsă de ultima rază de soare, gura și bărbia ei străluceau, udate de bielele lui săruturi zadarnice. Ea a clătinat din cap, spunând că trebuie într-adevăr să se despartă, și i-a sărutat mâinile, așa cum făcea doar în momentele de tandrețe supremă, apoi s-a îndepărtat repede și ei s-au despărțit cu adevărat.

O orhidee comună, condurul-doamnei, era tot ce se ofilea în gentuța uitată pe o masă din grădină, gentuță pe care acum o târa pe scări după ea. Marina și oglinda dispăruseră.

El și-a dat jos echipamentul de antrenament și a făcut o ultimă scufundare în piscină, sub privirile majordomului, care contempla meditativ, cu mâinile la spate, apa de un albastru fals.

„Mă întreb“, a spus el, „dacă n-am văzut adineauri un mormoloc“.

Tema romanescă a comunicării scrise a intrat acum într-adevăr în ritmul ei obișnuit. Când a urcat în camera lui, Van a observat, cu un șoc de premoniție funestă, o bucată de hârtie care-i ieșea din buzunarul de la piept al smochingului. Un avertisment anonim cu o caligrafie largă, în care conturul fiecărei litere era tremurat și vâlurit în mod intenționat: „O anumită persoană nu trebuie să te *berne*“. Doar o vorbitoare de franceză putea să folosească acel cuvânt în loc de „a înșela“. Dintre servitori, cel puțin cincisprezece erau de origine franceză, urmași ai imigranților care se stabiliseră în America după 1815, când Anglia anexase țara lor frumoasă și nefericită. Să-i interogheze pe toți – să tortureze bărbații, să violeze femeile – ar fi, desigur, absurd și degradant. Cu o răsucire puerilă, el a sfărâmat cel mai frumos fluture negru pe roata exasperării sale. Durerea de la mușcătura dintelui îi ajungea acum la inimă. A găsit o altă cravată, a terminat cu îmbrăcatul și s-a dus s-o caute pe Ada.

Le-a găsit pe amândouă fetele și pe guvernanta lor în unul dintre „saloanele pentru copii“, o cameră de zi încântătoare, cu un balcon pe care Mademoiselle Larivière stătea la o masă Pembroke minunat ornamentată, unde citea cu sentimente amestecate și adnotări furibunde al treilea scenariu de regie pentru *Les Enfants Maudits*. La o masă rotundă și mai mare din mijlocul camerei interioare, Lucette, sub îndrumarea Adei, încerca să învețe să deseneze flori. În jur erau împrăștiate câteva atlase botanice, mari și mici. Toate lucrurile păreau să fie neschimbate: micuțele nimfe și capre pe tavanul pictat, lumina suavă a zilei, lumină blândă ce se maturiza și se transforma în seară, ritmul îndepărtat, ireal, al vocii lui Blanche, „care împătorea lenjeria“ fredonând „Malbrough“ (*...ne sait quand reviendra, ne sait quand reviendra*), și cele două capete fermecătoare,

negru de bronz și roșu de aramă, aplecate deasupra mesei. Van a înțeles că trebuie să-și recapete sângele rece înainte de a o consulta pe Ada – sau, de fapt, înainte de a-i spune că vrea să o consulte. Ea arăta veselă și elegantă. Purta pentru prima oară diamantele dăruite de el, își pusese o nouă rochie de seară, cu scânteieri de lignit, și – tot pentru prima oară – ciorapi de mătase lungi și transparenti.

El s-a așezat pe o sofa mică, a luat la întâmplare unul dintre volumele deschise și s-a uitat dezgustat la un grup de orhidee indecente, mari, splendid redat, a căror popularitate în rândul albinelor depindea, spunea textul, „de diverse miresme atrăgătoare, de la mirosul albinelor lucrătoare moarte până la cel al unui motan“. Soldații morți ar putea să miroasă chiar mai bine.

Între timp, încăpățânata Lucette insista întruna că modul cel mai lesnicios de a desena o floare era să pui o foaie de hârtie transparentă peste ilustrație (în cazul ăsta, o orhidee Pogonia cu barbă roșie, cu detalii de structură indecente, o plantă specifică mlaștinilor din Ladore) și să-i trasezi conturul cu cerneluri colorate. Răbduria Ada voia ca sora ei să nu copieze mecanic, ci „de la ochi la mână și de la mână la ochi“, și să folosească drept model un specimen viu al altei orhidee, cu o punguță cafenie zbârcită și sepale purpurii, dar, după o vreme, a renunțat veselă și a dat la o parte vaza mică unde pusese condurul-doamnei pe care îl culesese. Degajată și dezinvoltă, s-a apucat să-i explice Lucettei cum funcționau organele orhideii, dar, în stilul ei ciudat, Lucette nu voia să afle decât dacă o albină băiat putea să fecundeze o floare fată *prin* ceva, prin jambierele lui sau puloverul de lână sau orice purta el.

„Știi ceva“, a spus Ada cu o voce nazală și comică, întorcându-se spre Van, „copila asta are mintea cea mai murdară ce se poate imagina și acum o să se-nfurie pe mine fiindcă spun asta și o să suspine la pieptul lui Larivière și o să se vaite că a fost polenizată stând pe genunchiul tău“.

„Dar eu nu pot să-i vorbesc lui Belle despre lucruri urâte“, a spus Lucette, delicată și rațională.

„Ce te supără, Van?“ s-a interesat Ada cea cu ochii ageri.

„De ce mă-ntrebi?“ s-a interesat Van.

„Ți se mișcă urechile și-ți dregi glasul.“

„Ai terminat cu florile astea oribile?“

„Da. Mă duc să mă spăl pe mâini. Ne întâlnim jos. Cravata ta e complet răsucită.“

„E-n regulă, e-n regulă“, a spus Van.

*„Mon page, mon beau page,
– Miron-ton-miron-ton-miron-taine –
Mon page, mon beau page...“*

La parter, Jones lua din cârligul din hol gongul care anunța cina.

„Hai, spune-mi ce te supără“, a insistat ea un minut mai târziu, când s-au întâlnit pe terasa salonului.

„Am găsit asta în smochingul meu“, a spus Van.

Frecându-și dinții mari din față cu arătătorul nervos, Ada a citit și recitit biletul.

„De unde știi că e pentru tine?“ a întrebat ea, restituindu-i bucata de hârtie de caiet.

„Uite că ți-o spun ție!“ a strigat el.

„Țișe (sst!)“, a spus Ada.

„Da' îți spun că l-am găsit *aici*“, (arătă spre inima lui).

„Îl distrugi și-l uiți“, a spus Ada.

„Sluga dumitale preaplecată“, i-a răspuns Van.